

ประโยค ป.ธ. ๖
แปล มคอ.เป็นไทย
สอบ วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๐

๑. อิม่า ปน กปฺปียกฺกุโย กทา ชหิตวตฺตูกา โหฺนฺตฺติ ฯ
 อุตฺตาวนฺนตฺติกา ตาว ยา ฅมฺภานํ อฺปฺริ ฆิตฺติปาเท วา ฅนิกฺชนิตฺวา
 กตา สฺวา สพฺเพสุ ฅมฺภสุ จ ฆิตฺติปาเทสุ จ อปฺนิตฺเตสุ ชหิตวตฺตูกา โหฺติ ฯ
 สเจ ปน ฅมฺภเว วา ฆิตฺติปาเท วา ปฺริวตฺตุนฺติ โย โย จิตฺตํ ตตฺถ ตตฺถ
 ปตฺติฏฺจาทิ สพฺเพสุปฺปิ ปฺริวตฺติตฺเตสุ ชหิตวตฺตูกาว โหฺติ ฯ อิกฺกุจกาทีหิ กตา จยสฺส
 อฺปฺริฆิตฺติอฺตฺตฺถาย จปิตํ อิกฺกุจกํ วา สิตํ วา มตฺตฺติกาปฺปนํ วา อาที กตฺวา
 วินาสิตกาเล ชหิตวตฺตูกา โหฺติ ฯ เยหิ ปน อิกฺกุจกาทีหิ อธิกฺกุจิตา เตสุ
 อปฺนิตฺเตสุปฺปิ ตทญฺเฒสุ ปตฺติฏฺจิตฺเตสุ อชหิตวตฺตูกาว โหฺติ ฯ โคนิสาทิกกา
 ปาการาทิหิ ปฺริกฺเขเป กเต ชหิตวตฺตูกา โหฺติ ฯ ปฺนํ ตสฺมี อาราเม
 กปฺปียกฺกุญฺจํ ลทฺหุํ วญฺญติ ฯ สเจ ปน ปฺนํปฺปิ ปาการาทโย ตตฺถ ตตฺถ
 ขณฺฑา โหฺนฺติ ตโต ตโต คาโว ปวิสฺนติ ปฺนํ กปฺปียกฺกุญฺจํ โหฺติ ฯ อิตฺธา
 ปน เทวํ โคปานสิมฺตํ จเปตฺวา สพฺพสฺมี ฉทเน วินญฺเจ ชหิตวตฺตูกา
 โหฺนฺติ ฯ สเจ โคปานสินํ อฺปฺริ เอกมฺปิ ปกฺขปาสกมฺมทํ อตฺถิ รกฺขติ ฯ
 ยตฺร ปนินฺมา จตฺสฺโสปี กปฺปียกฺกุญฺจโย นตฺถิ ตตฺถ กิ กาดพฺพนฺติ ฯ
 อนุปฺสมปฺนฺนสฺส ทตฺวา ตสฺส สนฺตํ กตฺวา ปฺริกฺกุชิตพฺพํ ฯ

๒. อกฺกุช ปานานิ อนุญฺจาทานิ อวเสสานิ เวตฺตติณฺตินิกมาตฺตฺตฺตฺกปฺปิฏฺจ-
 โกสมฺพกรรมนฺนทาทีชฺชทฺทกผลปานานิ อกฺกุชปฺนคตฺติกาเนว ฯ ตานิ กิณฺจาปี
 น อนุญฺจาทานิ อถโข กปฺปียํ อนุโลเมนฺติ ตสฺมา กปฺปฺนฺติ ฯ จเปตฺวา
 หิ สานฺนโลมํ ฅณฺณผลรตฺถํ อญฺญํ ผลปานํ นาม อกปฺปียํ นตฺถิ สพฺพํ
 ยามกาลิกํเขวาติ กฺรุณฺทึยํ วุตฺตํ ฯ ภกฺวตา ฉ จิวฺรานิ อนุญฺจาทานิ
 ฅมฺมสฺงคาหกตฺเตเรหิ เตสํ อนุโลมานิ ทฺกฺกํ ปตฺตฺนํ จินปฺญํ โสमारปฺญํ
 อิทฺธิมยิกํ เทวทตฺติยนฺติ อปฺรานิ ฉ อนุญฺจาทานิ ฯ ตตฺถ ปตฺตฺนฺนฺติ

ปตฺตุนฺนทฺเตส ปาณเกหิ สลฺยชาตวตฺถํ ฯ เทว ปญา เทสนาเมเนว วุตฺตา ฯ
 ตานิ ตีณิ โภเสยฺยสฺसानุโลมานิ ทุกฺลํ สาณสฺส อิตฺรานิ เทว กปฺปาลีกสฺส
 วา สพฺเพสํ วา ฯ ภควตา เอกาทสปรตฺเต ปฏิกฺขิปีตฺวา เทว ปตฺตา
 อนุญญาตา โลหปรตฺโต เจว มตฺติกาปรตฺโต จ ฯ โลหถาลกํ มตฺติกถาลกํ
 ตมฺพโลหถาลกนฺติ เตสํเยว อนุโลมานิ ฯ ภควตา ตโย ตุมฺพา อนุญญาตา
 โลหตุมฺโพ กฏฺฐตุมฺโพ ผลตุมฺโพติ ฯ กุณฺฐิกา กณฺจนโก อุกฺกตุมฺโพติ
 เตสํเยว อนุโลมานิ ฯ กุรฺนุทิมฺปน ปานียสงฺขปานียสราวกานิ เอเตสํ
 อนุโลมานีติ วุตฺตํ ฯ ปญฺญิกิ สุกฺรนฺตกนฺติ เทว กายพนฺธนานิ อนุญญาตานิ
 ทฺสสปรกฺกฺเขน รชฺชฺเคน จ กตฺกายพนฺธนานิ เตสํ อนุโลมานิ ฯ เสตฺจจตฺตํ
 กิลฺยชฺจจตฺตํ ปณฺณจจตฺตนฺติ ตีณิ จตฺตานิ อนุญญาตานิ เอกปณฺณจจตฺตํ
 เตสํเยว อนุโลมฺนฺติ อิมินา นเยน ปาลีณฺจ อฏฺฐกณฺจ อนุเปกฺขิตฺวา
 อญฺยานิปี กปฺปิยาภปฺปิยานํ อนุโลมานิ เวทิตฺพฺพานิ ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๖

แปล มครเป็นไทย

๑. ถามว่า กัปปิยกุฎีเหล่านี้ เมื่อไรจะละวัตตุได้เล่า ฯ ตอบว่า
 ควรทราบ อุตสาวนันทิกาเป็นอันดับแรก กัปปิยกุฎีที่เขาทำเสียบไว้ข้างบนเสา
 หรือในเชิงฝา จะละวัตตุไปในเมื่อเสาและเชิงฝาทันหมดถูกรื้อเสียแล้ว ฯ แต่ถ้า
 ชนทั้งหลาย เปลี่ยนเสาหรือเชิงฝาเสีย กัปปิยกุฎีย่อมตั้งอยู่บนเสาหรือเชิงฝาทัน
 ยังคงอยู่ ย่อมละวัตตุแน่แท้ ในเมื่อเสาหรือเชิงฝาถูกเปลี่ยนแล้วแต่ทั้งหมด ฯ
 กัปปิยกุฎีที่สร้างด้วยอิฐเป็นต้น ย่อมละวัตตุไป ในเวลาที่วัตตุทั้งหลายเป็นต้น
 ว่าอิฐ หรือหิน หรือก้อนดิน ที่เขาวางไว้เพื่อรองฝายบนที่ซึ่งก่อขึ้น เป็นของ
 พินาศไปแล้ว ฯ

ส่วนกัปปิยกุฎีที่สร้างด้วยอิฐเป็นต้นเหล่าใด เมื่ออิฐเป็นต้นเหล่านั้น
 แม้ถูกรื้อเสียแล้ว ก็ยังไม่ละวัตตุแท้ ในเมื่ออิฐเป็นต้นอื่นจากอิฐเดิมนั้น
 ยังคงที่อยู่ ฯ กัปปิยกุฎี ชื่อโคณิสาทิกา ย่อมละวัตตุไปในเมื่อเขาทำการล้อม
 ด้วยกำแพงเป็นต้น ฯ ภิกษุควรได้กัปปิยกุฎีในอารามนั้นอีก ฯ แต่ถ้าเครื่อง
 ล้อมมีกำแพงเป็นต้น เป็นของพังไปในที่นั้น ฯ แม้อีก โคทั้งหลาย ย่อมเข้าไป
 ทางที่นั้น ฯ ได้ กุฎีนั้น ย่อมกลับเป็นกัปปิยกุฎีอีก ฯ ส่วนกัปปิยกุฎีสองชนิด
 นอกนี้ ย่อมละวัตตุไป ในเมื่อเครื่องมุงทั้งหมดผุพังไปแล้วเหลือแต่เพียงไม้
 จันทัน ฯ ถ้ายันไม้จันทันทั้งหลาย ยังมีเครื่องมุงเป็นพื้นติดกันเป็นแถบ
 แม้ห่อมเดียว ยังรักษาอยู่ ฯ

ถามว่า ก็ในวัดใด ไม่มีกัปปิยกุฎีทั้งสี่เหล่านี้* ในวัดนั้นจะพึงทำ
 อย่างไร ฯ ตอบว่า ภิกษุพึงให้แก่อนุปสัมบัน ทำให้เป็นของเธอแล้วฉันทัด ฯ

* กัปปิยกุฎี คือ ที่สำหรับเก็บเสบียงอาหารของวัด, คราววัด มี ๔ อย่าง คือ

(๑) อุตสาวนันทิกา กัปปิยกุฎีที่ทำการประกาศให้รู้แต่แรกสร้างว่าจะทำเป็นกัปปิยกุฎี
 คือพอเริ่มยกเสาหรือตั้งฝา ก็ประกาศให้ได้ยินว่า “กัปปิยกุฎี กโรม” แปลว่า “เราทั้งหลาย
 ทำกัปปิยกุฎี”

(๒) โคนิสาทิกา กัปปิยกุฎีขนาดเล็ก เคลื่อนที่ได้ ดูกเป็นที่โคง่อม

(๓) ลพดิกา เรือนของคฤหบดีเขาสร้างถวายเป็นกัปปิยกุฎี

(๔) สัมมติกา กัปปิยกุฎีที่สงฆ์สมมติ ได้แก่ กุฎีที่สงฆ์เลือกจะใช้เป็นกัปปิยกุฎี แล้วสวด
 ประกาศด้วยญัตติทุติยกรรม

๒. น้ำปานะทรงอนุญาตไว้ ๘ ชนิด น้ำปานะจากผลไม้ขนาดเล็ก มีหวาย มะขาม มะงั่ว มะขวิด สะคร้อ และเล็บเหยี่ยวเป็นต้น ที่เหลือ มีคติอย่างอุฏฐานแท้ ๆ น้ำปานะที่ทำจากผลไม้ขนาดเล็กเหล่านั้น มิได้ทรงอนุญาตไว้ก็จริง ถึงกระนั้น ก็อนุโลมตามสิ่งที่เป็นกบปียะ เพราะฉะนั้น จึงควร ฯ

ก็ในอรรถถกถาภรณ์ที่แก้ว่า เว้นธัญชาติและน้ำผลไม้ (มหาผล) กับสิ่ง ที่อนุโลมเสียแล้ว ชื่อว่าน้ำจากผลไม้อื่น ที่ไม่ควร ย่อมไม่มี น้ำผลไม้ทุกชนิด เป็นยามกาลิกทั้งนั้น ฯ

ผ้าจีวร พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงอนุญาตไว้ ๖ ชนิด พระธรรมสังคาคห เถระทั้งหลายอนุญาต ผ้าอื่น (อีก) ๖ ชนิด ที่อนุโลมตามผ้าจีวรเหล่านั้น คือ ผ้าทุกุละ** ผ้าแคว้นปัตตุนนะ ผ้าเมืองจิน ผ้าเมืองแขก ผ้าสำเร็จด้วยฤทธิ์ ผ้าเทพประทาน ฯ

บรรดาผ้าเหล่านั้น ที่ชื่อว่าผ้าปัตตุนนะ ได้แก่ ผ้าที่เกิดจากตัวไหม ในปัตตุนประเทศ ฯ ผ้าสองชนิด เรียกตามชื่อของประเทศนั่นเอง ฯ ผ้าสาม ชนิดนั้น อนุโลมตามผ้าไหม ผ้าทุกุละ อนุโลมตามผ้าปาน ผ้าสองชนิดนอกจากนี้ อนุโลมตามผ้าฝ้ายหรือผ้าทุกชนิด ฯ

บาตร พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงห้ามไว้ ๑๑ ชนิด ทรงอนุญาตไว้ ๒ ชนิด คือ บาตรโลหะ ๑ บาตรดิน ๑ ฯ ภาชนะ ๓ อย่าง คือ ภาชนะโลหะ ภาชนะดิน ภาชนะทองแดง อนุโลมตามบาตรสองชนิดเหล่านั้นนั่นแล ฯ

กระตักน้ำ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงอนุญาตไว้ ๓ ชนิด คือ กระตักโลหะ กระตักไม้ กระตักผลไม้ ฯ ภาชนะ ๓ อย่าง คือ คนโทน้ำ ขันทอง ห้าว หม้อตักน้ำ อนุโลมตามกระตักน้ำสามชนิดเหล่านั้นนั่นแล ฯ แต่ในอรรถถกถาภรณ์ที่แก้ว่า สังข์สำหรับใส่น้ำดื่ม และขันน้ำ อนุโลมตามกระตักน้ำเหล่านั้น ฯ

ประคดเอาจ ทรงอนุญาตไว้ ๒ ชนิด คือ ประคดทอเป็นแผ่น ประคดไต้สุกร ประคดเอาจที่ทำด้วยฝืนผ้า และเชือก อนุโลมตามประคดเอาจสองชนิดเหล่านั้น ฯ

** ผ้าทุกุละ หมายถึง ผ้าทำด้วยเปลือกไม้ชนิดหนึ่ง, ผ้าเนื้อดีชนิดหนึ่ง

ร่ม ทรงอนุญาตไว้ ๓ ชนิด คือ ร่มขาว ร่มรำแพน ร่มใบไม้
ร่มใบไม้ใบเดียว อนุโลมตามร่มสามชนิดเหล่านั้นนั่นเอง รวมความว่า แม่
ของอื่น ๆ ที่อนุโลมตามสิ่งที่ควรและไม่ควร ผู้ศึกษาพึงพิจารณาดูพระบาลี
และอรรถกถาแล้ว ทราบตามนัยนี้เถิด ฯ
